

D • N

17/9 1959

Finländsk debatt

Den livliga debatt som uppstått i Finland kring våra artiklar om finländsk parlamentarism innefattar delvis kritiska erinringar av den art som man är van att möta vid alla försök att bedöma läget i främmande länder. Det sägs att författaren inte känner till vad han talar om, att han är driven av illvilja, att han inspirerats (eller till och med inbjudits till Finland) av det bestående regeringssystemets motståndare, att utlänningar inte bör ta upp ett lands inre läge till prövning. Denna form av kritik är oss helt likgiltig. Utan tvivel förekommer smärre sakliga felaktigheter i artiklarna, men dessa har ingen betydelse för bedömandet. Vad det här gäller är en värdering av en situation om vars väsentliga sakliga drag inga tvivelsmål finns; att de som anser detta sakläge bra reagerar mot artiklarna är självfallet, likaväl som att deras motståndare i viktiga punkter instämmer med vad som sagts. På denna avgörande punkt är endast några korta tillägg behövliga.

Från de tidningar vilkas partier står bakom eller i vart fall är ganska nöjda med den sittande regeringen avvisas allt tal om en kris, om överdriven maktkoncentration hos presidenten, om rysk inblandning i finländska angelägenheter. Den ledande agrartidningen Maakansa, exempelvis, anklagar Dagens Nyheter för okunnighet om finländsk parlamentarism och söker visa att presidenten enligt författningen har utomordentliga befogenheter särskilt i utrikespolitiken. Det är tillräckligt att svara härpå genom en hänvisning till andra finländska tidningar: det socialdemokratiska huvudorganet Suomen Sosialidemokraatti skriver att Maakansas påståenden närmast ger intrycket "att vår regeringsform skulle tillerkänna republikens president oinskränkt makt" och att om denna tolkning skall anses allvarligt menad, "har vår politiska kris förvirrat begreppen på agrarhåll t o m mer än man hittills föreställt sig". Hufvudstadsbladet (svenska folkpartiet) skriver att "Maakansas utläggning (av regeringsformens stadganden) förefaller

skäligen oförklarlig och snarast antiparlamentarisk".

Då relationerna Ryssland—Finland under det senaste året försvaras som ett uttryck för den allmänt respekterade Paasikivilinjen är det nog att påminna om att en rad framstående medlemmar av oppositionen — om också i försiktiga ordalag — framhåvt den motsatta uppfattningen. Utom till i våra artiklar givna citat kan hänvisas till den socialdemokratiska ledaren Tanners uttalande i Malmö i somras: "Från detta håll (agrarnerna) kom de första angreppen mot den majoritetsregering vi hade senaste höst, och uppenbarligen lockade denna omständighet de maktägande i Moskva att blanda sig i leken och sålunda hjälpa agrarpartiet fram till makten." Då nu samma tidningar som angripit våra påståenden prissar den svenska regeringen för att den i fallet Hjalmarson följt det finländska exemplet, förstår man hur mycket deras försvar för Kekkonenpolitiken på denna speciella punkt är värt.

Inom oppositionen visar man större förståelse för våra synpunkter utan att helt instämma. "I en del läger anser man visserligen", skriver Hufvudstadsbladet, "att hans (Tingstens) konklusioner i stort sett är riktiga. När man det oaktat reagerar mot dem, är det närmast för att man betraktar dem som skadliga för vårt anseende utomlands." Det är naturligt att denna synpunkt spelar in; en benägenhet finns överallt att särskilt irriteras över utländsk kritik och över inländskt instämmande i sådan kritik. Men det synes oss som om en del tidningar helt i onödan sökte alibin för att undgå misstanken för solidaritet med våra artiklar. Den konservativa Uusi Suomi förklarar att Finland "nu upplever en svår politisk kris" och att Dagens Nyheter

ledare innehåller "manga rikliga iakttagelser", men beskyller oss samtidigt för att kränka Finland genom att ifrågasätta "presidentens fosterländskhet"; självfallet har något sådant inte förekommit i vad vi skrivit. Det finns skäl att citera vad tidningen säger om följden av striderna mellan presidenten och partierna: "Det har blivit så att man både hos oss och annorstädes har börjat anse att vi inte fritt och enligt de parlamentariska spelreglerna kan bilda regeringar, oavsett deras program och avsikter, utan att äventyra våra utländska relationer. Om så även i verkligheten är fallet betyder det i praktiken att vi med anledning av de senaste årens händelser har förlorat en mycket väsentlig del av den självbestämningssrätt som tillkommer en självständig och suverän stat." Det är ungefär detsamma som sagts i Dagens Nyheter.

För att direkt till svenska läsare förmedla en mera regeringsvänlig och optimistisk uppfattning inför vi i dagens tidning ett inlägg av den för många rikssvenskar kände författaren Atos Wirtanen. Några reflexioner måste knytas till inlägget. Wirtanens uppfattning om den socialdemokratiska oppositionen är starkt omstridd i Finland; många har i samtalt hävdad andra meningar. Då Wirtanen påstår att vi förklarat den kommunistiska framgången 1958 med den bristande kritiken mot Ryssland har han läst fel; vad vi sagt är att kommunismens allmänna uppgång efter kriget delvis torde bero på att dess stamland inte med öppenhet kan kritiseras. Då vi talat om räddhåga i samband med Kekkonens politik ligger naturligtvis däri inte någon antydning om personlig feighet — "räddhåga" i denna utrikespolitiska mening kan vara och är självklart i detta fall en helt annan sak.

Slutligen: då en svensk demokrat skriver om finländska förhållanden bör man förstå och tro att han gör det i varm känsla för Finland, dess folkstyrelse och dess oberoende.